Vlaanderen
is landbouw & zeevisserij

STANDAARDOUTPUT EN STANDAARDVERDIENCAPACITEIT

Methodologisch achtergrondrapport

AGENTSCHAP
LANDBOUW
& ZEEVISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

AGENTSCHAP
LANDBOUW & ZEEVISSERIJ

Rapport

STANDAARDOUTPUT EN STANDAARDVERDIEN-CAPACITEIT

Methodologisch achtergrondrapport

Colofon

Samenstelling
Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Auteur
Jan De Samber

Verantwoordelijke uitgever
Patricia De Clercq, administrateur-generaal

Depotnummer
D/2023/3241/031

Lay-out
Agentschap Landbouw en Zeevisserij

U kan onze privacyverklaring terugvinden op www.vlaanderen.be/landbouw/privacy

INHOUD

1 Algemene principes 1
2 Standaardoutput: opbrengsten 2
2.1 Algemene principes 2
2.2 Plantaardige productie 2
2.3 Dierlijke productie 3
3 Standaardverdiencapaciteit: factorinkomen 4
4 Verdiencoëfficiënt: aandeel factorinkomen in de opbrengst 5
5 Berekening van de standaardverdiencapaciteit 7
6 Gebruikte coëfficiënten 8
7 Bijkomende informatie 10

1 ALGEMENE PRINCIPES

Dit rapport geeft een overzicht van de voornaamste gehanteerde principes bij het bepalen van het potentieel factorinkomen, ook wel standaardverdiencapaciteit of SVC genoemd, in de land- en tuinbouw.

De standaardverdiencapaciteit is niet wat het landbouwbedrijf effectief verdient, maar wel een potentieel factorinkomen van het landbouwbedrijf. Door een combinatie van individuele teelt- en diergegevens van de landbouwer en algemene gemiddelde coëfficiënten wordt dit potentieel factorinkomen berekend. Het geeft een inschatting van wat het werkelijke factorinkomen van het bedrijf zou kunnen zijn.

- Het factorinkomen **is het deel van de opbrengsten dat overschiet om de productiefactoren (arbeid, kapitaal, grond) te vergoeden.**
- De standaardverdiencapaciteit, ook wel potentieel factorinkomen, is dus een inschatting van het werkelijke factorinkomen.

Binnen deze modelmatige berekening zijn er **drie bouwstenen** van belang. Ze worden in dit rapport verder bepaald en toegelicht:

- De **opbrengsten** worden bepaald door de **standaardoutput**. Dit is een bedrag in euro.
- De **verdiencoëfficiënt**, die het procentuele aandeel van de opbrengsten aangeeft dat overblijft als vergoeding voor de productiefactoren. Dit is een getal tussen 0 en 1.
- Het **potentieel factorinkomen (de standaardverdiencapaciteit)** is een bedrag in euro.

De berekeningen starten met de **standaardoutput** (SO), die een idee geeft van de **opbrengsten**. Deze standaardoutput wordt vermenigvuldigd met de **verdiencoëfficiënt**. Wat overblijft is bijgevolg het **potentieel factorinkomen,** ook wel de **standaardverdiencapaciteit** (SVC). Grafisch wordt dit voorgesteld in onderstaand figuur.

Figuur 1: grafische voorstelling opbouw SO en SVC

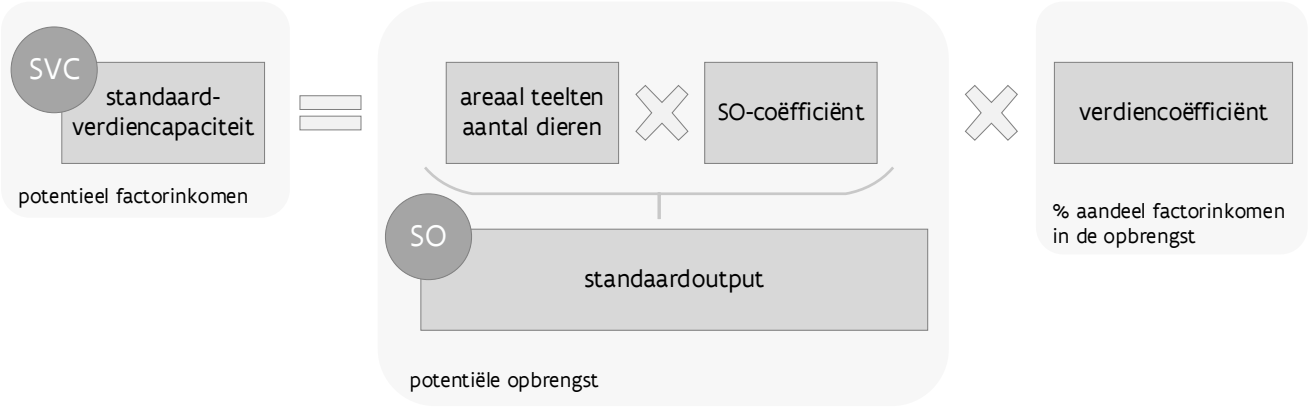

De voornaamste bron van gegevens voor het bepalen van de gebruikte standaardoutput- en verdiencoëfficiënten is het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN) van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Het LMN omvat de volledige bedrijfseconomische boekhouding van een representatieve steekproef van Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven.

Het rapport behandelt eerst de opbrengsten (standaardoutput, hoofdstuk 2), daarna het factorinkomen (standaardverdiencapaciteit, hoofdstuk 3), gevolgd door het aandeel van het factorinkomen in de opbrengsten (verdiencoëfficiënt, hoofdstuk 4). Het laatste deel vat de feitelijke berekening samen (hoofdstuk 5) en somt de gebruikte coëfficiënten op (hoofdstuk 6).

2 STANDAARDOUTPUT: OPBRENGSTEN

Figuur 2: grafische voorstelling opbouw SO en SVC: SO

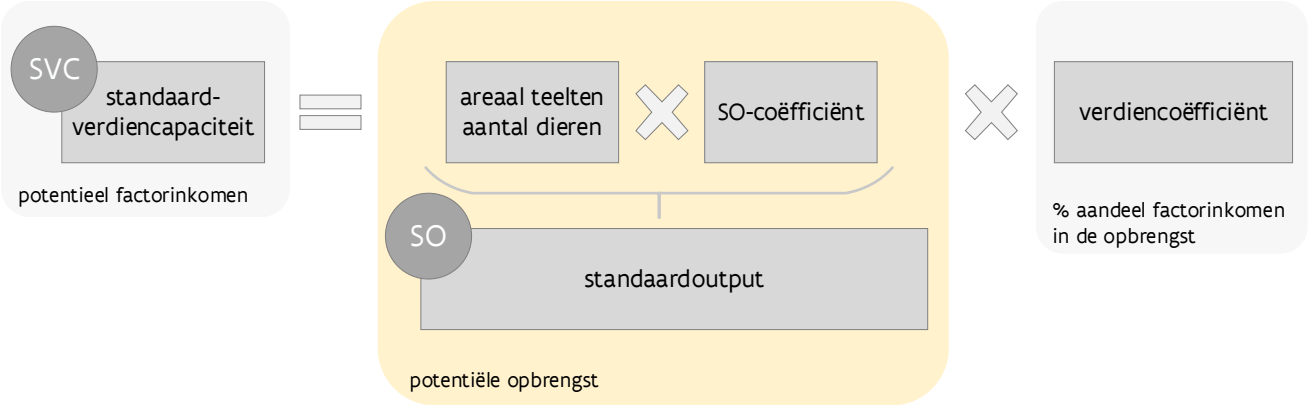

2.1 ALGEMENE PRINCIPES

Elke teeltcode en elke diersoort wordt gekoppeld met een standaardoutputcoëfficiënt (SO-coëfficiënt). Het product van het areaal en/of het aantal dieren met de bijhorende SO-coëfficiënten geeft de totale standaardoutput van het bedrijf. Standaardoutputcoëfficiënten geven een indicatie van de economische omzet van een teelt of dier, uitgedrukt per eenheid en per jaar. De coëfficiënten zijn steeds vijfjaarlijkse gemiddeldes, waarbij elk jaar een even groot gewicht krijgt. De standaardoutput en de bijhorende coëfficiënten worden, naast het beschrijven van de economische grootte, ook gebruikt bij het bepalen van de bedrijfstypologie, bijvoorbeeld om te bepalen of een bedrijf een gespecialiseerd melkveebedrijf dan wel een gemengd akkerbouw-vleesveebedrijf is.

2.2 PLANTAARDIGE PRODUCTIE

De eenheid van standaardoutputcoëfficiënten voor plantaardige teelten is euro per hectare, per jaar. Plantaardige teelten worden meestal gegroepeerd, zoals bepaald door Europese richtlijnen[1].

[1] Verordening (EG) 1217/2009 van de Raad en uitvoeringsverordening (EU) 2015/220 van de Commissie

De voornaamste groepen kunnen onderverdeeld worden in akkerbouw (o.a. granen, hakvruchten, aardappelen, voedergewassen), groenten (openlucht en onder glas), sierteelt (openlucht en onder glas) en fruit (openlucht en onder glas).

2.3 DIERLIJKE PRODUCTIE

Elke diersoort krijgt een SO-coëfficiënt toegewezen. Diersoorten worden gegroepeerd of gesplitst volgens richtlijnen van de Europese Commissie[1]. Zo wordt voor rundvee o.a. onderscheid gemaakt tussen melk- en vleesvee en de leeftijdscategorieën van de dieren. Er zijn vier grote groepen: rundvee, varkens, pluimvee en andere (o.a. schapen en geiten). Terwijl de basiseenheid bij plantaardige productie één hectare is, geldt voor dierlijke productie een gemiddeld aanwezig dier of een benutte dierplaats als eenheid.

Voor dierlijke productie zijn er drie mogelijke opbrengsten:

Het **eerste onderdeel** is de **waardevermeerdering (aanwas)** van het dier. Voor sommige dieren is dit de enige vorm van opbrengsten, bijvoorbeeld bij vleesvarkens en slachtkuikens. Sommige dieren blijven langer dan één jaar op eenzelfde dierplaats (bv. melkkoeien), terwijl andere dierplaatsen jaarlijks meerdere dieren afleveren, zoals slachtpluimvee waar jaarlijks meerdere rondes opgezet worden. Daarom wordt een rotatiefactor in rekening gebracht, die ervoor zorgt dat de aanwas van de dieren uitgedrukt kan worden per jaar. De aanwas is gelijk aan het verschil tussen de eindwaarde van het dier en de begin- of vervangingswaarde van het dier, uitgedrukt per dierplaats per jaar.

Het **tweede onderdeel** is het **hoofdproduct** waarvoor het dier gehouden kan worden, bijvoorbeeld melk bij melkvee en eieren bij legpluimvee. De waarde van het hoofdproduct wordt bepaald door de gemiddelde jaarlijkse productie per dier te vermenigvuldigen met de gemiddelde prijs per product. Bijvoorbeeld het aantal liter melk per melkkoe per jaar of het aantal eieren per leghen per jaar, vermenigvuldigd met de gemiddelde verkoopprijs per liter melk of per ei.

Het **derde onderdeel** is het **nevenproduct**, wat voornamelijk de nakomelingen zijn van het dier. Dit zijn bijvoorbeeld de kalveren bij runderen, biggen bij zeugen, en lammeren, maar ook wol bij schapen. Voor bepaalde diergroepen zijn deze zogenoemde nevenproducten de voornaamste inkomensbron, zoals voor de zoogkoeien- of zeugenhouderij.

De standaardoutput- of SO-coëfficiënt van een dier bestaat zo uit de som van de delen: aanwas, hoofdproduct en nevenproduct(en), uitgedrukt per dierplaats per jaar.

3 STANDAARDVERDIENCAPACITEIT: FACTORINKOMEN

Figuur 3: grafische voorstelling opbouw SO en SVC: SVC

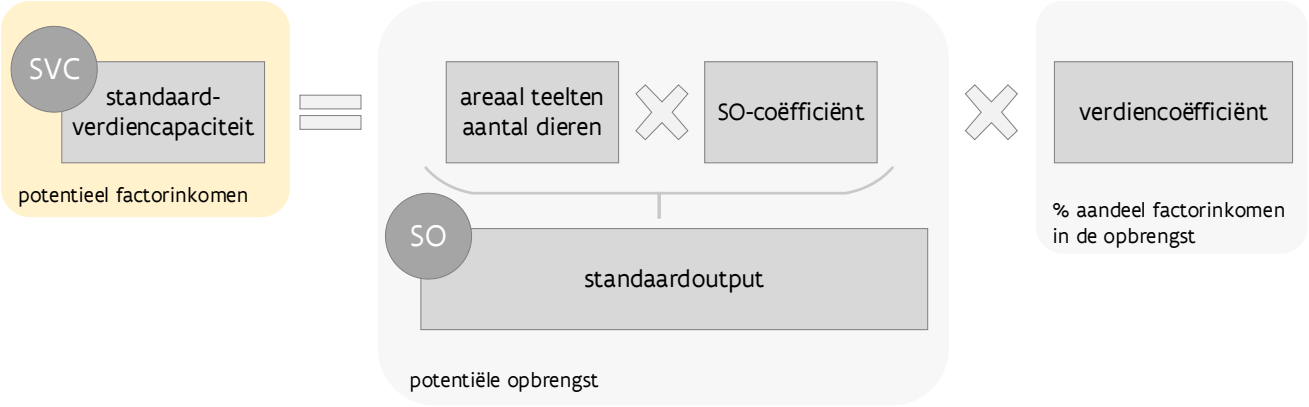

Er is niet één vaste definitie voor het landbouwinkomen en men kan vanuit verschillende perspectieven naar dit inkomen kijken. Onderstaande figuur 4 toont enkele voorbeelden van mogelijke inkomensindicatoren. Voor de bepaling van de standaardverdiencapaciteit wordt de inkomensindicator **factorinkomen** gebruikt.

Figuur 4: opbouw bedrijfseconomische inkomensindicatoren

totale opbrengsten
- *variabele kosten*

= bruto saldo
- *vaste betaalde non-factorkosten*
- *afschrijvingen*

= **factorinkomen**
- *betaalde factorkosten*

= **bedrijfsinkomen**

+ *buitengewone opbrengsten en kosten*

= **bedrijfsinkomen incl. buitengewone opbrengsten en kosten**

- *fictieve pacht en fictieve rente*

= **familiaal arbeidsinkomen**

- *vergoeding eigen arbeid*

= **netto bedrijfsresultaat**

Variabele kosten kunnen vanuit het standpunt van het factorinkomen ook geschreven worden als variabele non-factorkosten. De variabele kosten zijn namelijk, met uitzondering van seizoensarbeid, steeds non-factorkosten. Seizoensarbeid is een betaalde factorkost.
Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Het factorinkomen, ook wel netto toegevoegde waarde genoemd, is het verschil tussen de totale opbrengsten en de non-factorkosten. Het is de vergoeding voor alle ingezette productiefactoren, grond, bedrijfskapitaal en arbeid, en dit ongeacht of die extern of eigen zijn aan het bedrijf.

Het potentieel factorinkomen is een modelmatige berekening van het factorinkomen. Dit wordt de standaardverdiencapaciteit of SVC genoemd. Het maakt gebruik van bedrijfseigen gegevens (arealen per teeltcode en gemiddelde dierbezetting per jaar) en gemiddelde vijfjarige coëfficiënten (standaardoutput- en verdiencoëfficiënten).

4 VERDIENCOËFFICIËNT: AANDEEL FACTORINKOMEN IN DE OPBRENGST

Figuur 5: grafische voorstelling opbouw SO en SVC: verdiencoëfficiënt

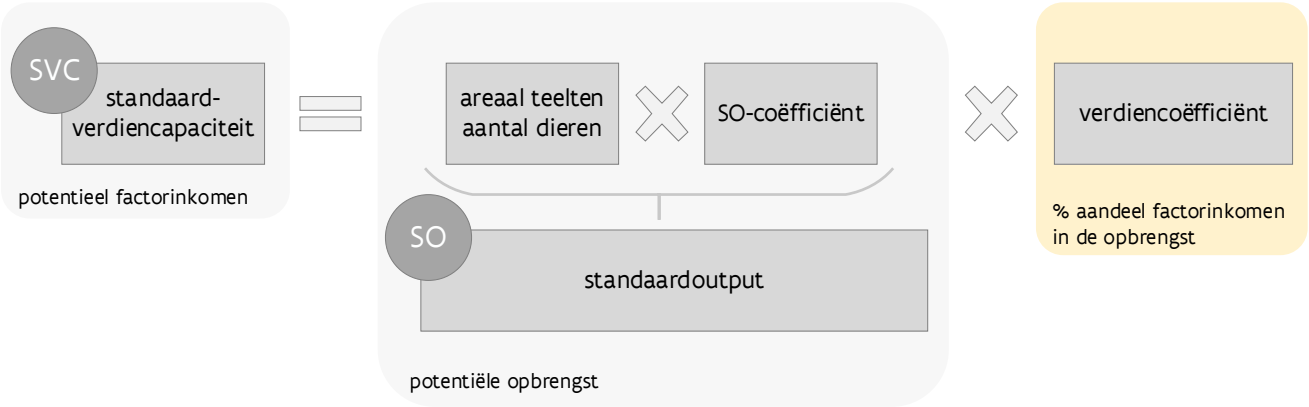

De opbrengsten van een bedrijf worden benaderd door de standaardoutput (SO). Om tot de standaardverdiencapaciteit (SVC) te komen, wordt de SO vermenigvuldigd met een coëfficiënt: de verdiencoëfficiënt. Van de omzet blijft namelijk maar een deel, tussen 0 en 100%, over als factorinkomen.

Alle kosten kunnen verdeeld worden in enerzijds factorkosten en anderzijds non-factorkosten. De kosten die met de inzet van de productiefactoren (arbeid, kapitaal, grond) gepaard gaan, worden **factorkosten** genoemd. Dat kunnen zowel betaalde factorkosten zijn voor extern aangewende productiefactoren (betaalde pacht, betaalde rente, betaalde lonen, seizoensarbeid, enz.) als aangerekende factorkosten voor de inzet van eigen (interne) productiefactoren (pacht, rente, eigen en niet-betaalde familiale arbeid).

De **non-factorkosten** zijn de overige kosten en bestaan uit de variabele non-factorkosten, de afschrijvingen en een aantal vaste betaalde non-factorkosten zoals administratiekosten, verzekeringen e.d. Onderstaande tabel 1 toont een schematisch overzicht van de opdeling van diverse kosten in factor- en non-factorkosten.

Tabel 1: overzicht van factor- en non-factorkosten

Totale kosten	Variabele kosten	Zaai- en pootgoed, bestrijdingsmiddelen, meststoffen	Variabele kosten	Non-factorkosten
		Veevoeder		
		Werk door derden		
		Overige variabele kosten		
	Vaste kosten	Kosten aan gronden, gebouwen en werktuigen	Vaste betaalde non-factorkosten	
		Overige betaalde vaste kosten		
		Afschrijvingen	Afschrijvingen	
		Betaalde pacht	Betaalde factorkosten	Factorkosten
		Betaalde rente op bedrijfskapitaal		
		Betaalde lonen (incl. seizoensarbeid*)		
		Aangerekende pacht	Aangerekende factorkosten	
		Aangerekende rente op bedrijfskapitaal		
		Vergoeding eigen en niet-betaalde familiale arbeid		

* Seizoensarbeid kan bedrijfseconomisch gezien ook bij variabele kosten geplaatst worden, maar aangezien het een factorkost is, wordt het hier voor de duidelijkheid onder de betaalde factorkosten geplaatst. Werk door derden is wel een variabele kost

De verdiencoëfficiënt brengt de non-factorkosten in rekening en geeft aan hoeveel van de opbrengsten overblijft als vergoeding voor de drie productiefactoren arbeid, kapitaal en grond.

Standaardverdiencapaciteit = verdiencoëfficiënt x standaardoutput

De verdiencoëfficiënt wordt berekend per groep van teelten of dieren. Het niveau is minder gedetailleerd dan de standaardoutput en focust meer op het type van activiteit, zoals granen, voedergewassen, melkvee, vrouwelijk vleesvee, legpluimvee enz.

5 BEREKENING VAN DE STANDAARDVERDIENCAPACITEIT

Elk bedrijf heeft een bepaald areaal teelten en/of een bepaald aantal gemiddeld aanwezige dieren. Zoals hierboven uitgelegd kan elke teeltcode en diersoort gekoppeld worden aan zowel een SO-coëfficiënt als een verdiencoëfficiënt. Het bedrijf heeft dus voor elke teeltcode en diersoort een SO- en SVC-waarde. De som over alle aanwezige activiteiten geeft dan de totale SO- en de totale SVC-waarde als respectievelijk de ingeschatte waarde van opbrengsten en factorinkomen.

Elke landbouwer die percelen en/of dieren aangeeft, behoort tot de populatie waarvoor een standaardoutput en een standaardverdiencapaciteit berekend kan worden. De perceelgegevens zijn afkomstig van de verzamelaanvraag van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, de diergegevens zijn afkomstig van de mestbankaangifte van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM).

6 GEBRUIKTE COËFFICIËNTEN

Onderstaande tabel 2 en tabel 3 tonen respectievelijk de gebruikte standaardoutput- en verdiencoëfficiënten voor Vlaanderen. De SO-coëfficiënten zijn ook raadpleegbaar op de website van Eurostat en zijn berekend volgens richtlijnen van de Europese Commissie[1]. De verdiencoëfficiënten kaderen niet in een Europese verplichting, maar bouwen wel verder op de principes van de standaardoutput.

De tabellen vormen de basis om elke teeltcode en diergroep te koppelen met de twee benodigde coëfficiënten voor het berekenen van de standaardverdiencapaciteit per bedrijf. Dit gebeurt in een automatisch proces waarbij diverse rekenregels gevolgd worden. De voornaamste van deze rekenregels worden in dit rapport toegelicht.

Tabel 2: overzicht van de Vlaamse standaardoutputcoëfficiënten (SO) voor de periode 2015-2019

Omschrijving	SO-coëfficiënt
Melkkoeien	2.638,78
Zoogkoeien	962,91
Andere vrouwelijke runderen ouder dan 2 jaar	406,54
Runderen ouder dan 2 jaar - mannelijk	530,69
Runderen tussen 1 en 2 jaar - mannelijk	1.368,02
Runderen tussen 1 en 2 jaar - vrouwelijk	468,32
Runderen onder 1 jaar - totaal	470,83
Varkens - biggen minder dan 20 kg	114,24
Varkens - fokzeugen meer dan 50 kg	1.178,45
Varkens - andere varkens	222,09
Schapen	159,40
Geiten	600,00
Leghennen (per 100)	1.689,37
Slachtkuikens (per 100)	1.220,12
Ander pluimvee (per 100)	2.398,52
Tarwe en spelt	1.833,20
Rogge	1.265,47
Gerst	1.578,27
Haver	1.217,11
Korrelmaïs	1.378,88
Andere granen	1.619,91
Aardappelen	5.562,30
Suikerbieten	2.659,84
Bonen, veldbonen	1.314,14
Raapzaad, koolzaad	1.610,90
Lijnzaad	903,00
Andere oliezaadgewassen	1.396,21
Vlas	2.622,83
Tabak	7.275,21
Hop	7.862,40
Zaden en zaailingen	4.957,07
Aromatische, medicinale en culinaire planten	3.205,40
Overige industriegewassen	3.395,98

Omschrijving	SO-coëfficiënt
Voedergewassen - tijdelijk grasland	1.443,48
Voedergewassen - blijvend grasland	1.015,20
Voedergewassen - voedermaïs	1.721,46
Voedergewassen - vlinderbloemigen	1.462,46
Voedergewassen - voederwortels, voederkolen	2.911,20
Voedergewassen - andere voedergewassen	1.603,70
Groenten - openlucht - versmarkt	25.120,72
Groenten - openlucht - industrie	4.322,90
Groenten - onder glas - versmarkt	310.932,00
Sierteelt - openlucht	71.105,39
Boomkwekerij	34.488,10
Sierteelt - onder glas	420.890,42
Paddenstoelen (per are)	28.392,00
Fruitsoorten van gematigde klimaatzones	18.227,01
Bessen	35.516,50
Wijnstokken	60.900,00
Andere permanente gewassen	11.293,86
Permanent gewassen - onder glas	182.019,37
Subsidiabele teelten met minimumactiviteit	529,00

Uitgedrukt in euro per hectare of euro per gemiddeld aanwezig dier, met uitzondering van pluimvee (per 100) en paddenstoelen (per are)
Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Tabel 3: overzicht van de Vlaamse verdiencoëfficiënten voor de periode 2017-2021

Omschrijving	Verdiencoëfficiënt
Granen	0,442
Hakvruchten	0,339
Oliehoudende gewassen	0,348
Industriegroenten	0,381
Voedergewassen	0,326
Overige akkerbouw	0,359
Groenten versmarkt	0,507
Groenten onder glas	0,425
Sierteelt in open lucht	0,466
Sierteelt onder glas	0,300
Paddenstoelen	0,364
Fruit	0,494
Melkvee	0,254
Mannelijk vleesvee	0,347
Vrouwelijk vleesvee	0,083
Vleeskalveren	0,238
Schapen	0,207
Geiten	0,330
Vleesvarkens	0,070
Fokvarkens	0,148
Legpluimvee	0,185
Slachtpluimvee	0,123
Overig pluimvee	0,050

7 BIJKOMENDE INFORMATIE

- De standaardoutputcoëfficiënten van Vlaanderen en andere Europese lidstaten en regio's worden verzameld door de Europese Commissie en zijn raadpleegbaar op volgende website: Additional data - Eurostat (europa.eu)
- Uitleg over de gebruikte codes is te vinden in de handleiding "integrated farm statistics manual 2020 edition" van de Europese Commissie, raadpleegbaar op: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-20-009
- Bijkomende informatie en principes over standaardoutputcoëfficiënten worden beschreven in het "typology handbook" van de Europese Commissie, te vinden op: https://circabc.europa.eu/ui/explore onder European Commission > Agriculture > FADN-FSDN Public Information > Bibliotheek > FADN (Farm Accountancy Data Network > Typology Instructions
- Meer informatie over inkomensindicatoren is te vinden op de cijferwebsite van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij op: https://landbouwcijfers.vlaanderen.be/berekening-inkomensindicatoren-landbouw